

יורל ע"י

התאחדות אנרכים "יואל משה" ד'סאטמאר

נתייחד ע"י כ"ק מו"ן רביה'ק"ז
בנשיאות כ"ק מו"ן רבני שליט"א
בעיר"ק וירושלים תובכ"א

דמותה לתמר

ג'ריון קר"ץ - שנה ו' - כי תשא - פרה תשס"ט

זמנים לשבת קודש

- הדלקת הנרות 5.10
- חצות היום והלידה 11.48
- עלות השחר 4.21
- נץ הכוכב 5.46
- סוף זמן קר"ש ..... 8.04 - ב
- סוף זמן הפילה 9.47
- שקיעת החמה 5.48
- מוציא שבי"ק 7.04

מגיד תעלומה

ללמדך מדת ענוה

אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול.
"אשר אין בה מום" אם מחזיק עצמו לצדיק
שמתקן הכל ואין בו מום, איש כזה בחיאי עדיין
"אשר לא עלה עליו עול" מלכות שמים.

(עבודת ישראל, פ' פרה)

בזכות יעקב

פרה אדומה. אדמה בגימטריא חמשים
וטמא בגימטריא חמשים. תמימה. מרמז ליעקב
אבינו ע"ה שנקרא איש תם, תם בגימטריא
ארבע מאות וארבעים, טהור בגימטריא מאתיים
ועשרים, תם הוא פעמיים טהור. אשר לא עלה
עליו עול. כי הפרה באה לטהר ולהחזיר הכל
לקדושה. להסיר העול.

(פנים פיה)

העולם אינו עומד על כסף

מדוע נקרא המטבעות שנתנו בני ישראל
כופר לנפשם, בשם שקל. זהו מחמת שתיבת
שקל בנוטריקון שקרא לא קאי. דהנה בני אדם
חושבים ואומרים, על הממון העולם עומד, זה
אינו אמת. לפיכך נקרא המטבע שקל, לומר לך,
שקרא לא קאי, העולם אינו עומד על כסף
וממון.

(אמרי דבש עמ' מד) בשם הרה"ק מרימטוב ז"ע

לימוד זכות על ישראל

יש לימוד זכות עצום על כלל ישראל.
לפנים לא רצו להמתין איזה שעות על משה
רבינו שעלה למרום, "ויאמרו אליו קום עשה לנו
אלקים אשר ילכו לפנינו". ומה אנו רואים
בדורות שלאחרים? אבותינו ואנו ממתנינים על
משיח אלפיים שנה ולא נסוג אחור לבנו, חס
ושלום, מאחרי אלו קיינו. אמנם, הסיבה היא אז
על די ערב רב.

(תפנין ז"ע)

ונתנו, ישר ולמפרע

הרה"ק ר' אהרן ממשערנאביל צוק"ל אמר
פעם לכבוד הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא
צוק"ל: הבה ואלמדך כיצד לגבות צדקה, תיקח
בכוח כמה שאתה יכול, ומדוע, לפי שכתוב
בתורה ונתנו, ומפרש שם בעל הטורים אם
תקראנו למפרע יהיה ג"כ ונתנו, לומר לך כל מה
שהאדם נותן לצדקה יחזור אליו ולא יחסר לו
בשביל זה כלום. וביאור הענין הוא שהנותן
צדקה יש לו נגיעה ואינו רואה אלא מה שנותן
עכשיו, ומה שיתנו לו חזרה אינו רואה מחמת
הנגיעה, אך לך אין נגיעה, ולכן קח בכוח, מפני
שברור לך הדבר שיתנו לו בחזרה.

(לקוט מאורי אור, ערך צדקה)

מילי מעלייתא

מחני נא בשביל שבירת הלוחות

וישלך מידינו את הלוחות. לכאורה כוונת משה רבינו ע"ה, כדי שיהיה
הוא חייב מיתה לשמים, בשברו מעשה אלקים ומכתבי אלקים, ושוב אי
אפשר לומר עוד ואעשה אותך לגוי גדול כי הוא יתחייב מיתה, ושוב
על כרחך יסלח לישראל מפני שבועת האבות אשר נשבעת להם כך,
וזהו ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא, פירוש הנחה מונחת, בין
תשא חטאתם ובין לא תשא חטאתם, על כל פנים מחני נא על חטא
שבירת הלוחות, תשוב ממילא תשא חטאתם של ישראל על חטאתם,
והבן.

הכרה במעשה החטא

וישב משה אל ה' ואמר אנא חטא העם הזה "חטאה גדולה". ולכאורה הלא
משה רבינו ע"ה בא ללמד זכות ולבקש רחמים וא"כ איך אמר שחטאתם
היא "גדולה". וי"ל דהנה שמעתי על צדיק א' שכל עניני תשובה שהורה לבני
ישראל היה הוא בעצמו ג"כ עושה אותם, ולכן כתב התורה וישב משה אל
ה', דהיינו שהוא ג"כ עשה תשובה, והנה הבעל תשובה כשבא אל ה', אין
מהראוי שיקטין חטאו, כמו שאמרו על אדם הראשון, שאילו היה אומר
שחטא, לא היה נחשב לו לחטא, רק שהוא לא עשה כן, אדרבה אמר האשה
אשר נתתי עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, ולכן ג"כ כאן, דכיון שמשא
רבינו ע"ה ג"כ עשה תשובה בעבור ישראל, לכן אדרבה הגדיל החטא, ואמר
אנא חטא העם הזה חטאה גדולה.

דיבור משכך חמה

וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו. הלשון אשר דיבר קשה,
דהיה לו לומר אשר "רצה" לעשות לעמו, ונראה דהנה האדם אם יחרה
באפו ולא ישחנתו בפיו, או יאריך כעסו מאד, ללא הרף, אבל אם יוציא
כעסו בפיו, ע"י שיועק מרה על המכעיס וישמיע לפניו איומים, אז ישקט
ויונח כעסו, ולכן אחר שאמר הקב"ה ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם
ואבלם, נחה דעתו ושככה חמתו, חה שאמר הכתוב, וינחם ה' על הרעה,
ולמה, אשר דיבר לעשות לעמו, מפני שדיבר לעשות, מפני שדיבר וביטא
כביכול בפיו את אשר יעשה לעמו, וכיון שהוציאו בפיו שקט באפיו. אלשיך

פשיעה בבעלים פטור

ילך נא ה' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא וסלחת לעונו ולחטאתו
ונחלתנו. ידוע הדקדוק מהו כעין נתינת טעם כי עם קשה עורף הוא וכו',
אך קיימא לן (בבא מציעא עה) פשיעה בבעלים פטור, על כן יש לומר זהו
שביקש מרע"ה ילך נא ה' בקרבנו, ויהיה שמירה בבעלים ואז יהיה פטור
אפילו מפשיעה, כי עם קשה עורף הוא, ומצוי אצלם הפשיעה ג"כ, על כן
צריך להיות השמירה בבעלים כביכול, ואז יהיה נפטרים מן הדין, וסלחת
לעונו ולחטאתו.

ישיבת התורה

סדר הלימוד לפד' ויקה"פ - מסכת שיבויעות

יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבי'ק
דף	מא.	מא:	מב.	מב:	מג.	הזרה	

מלחמות ה'

נגד המדינה הציונית צריך ללחום בקול מלחמה

וכתב החת"ס ז"ל בפ' כי תשא עה"כ ויאמר
אל משה קול מלחמה במחנה, פי' דגם יושע
הבין שהוא קול ענות, רק שהסברא נותנת שאי
אפשר שישתקו הצדיקים למעשה הזה, ויש
מלחמה במחנה, וגם משה חשב ג"כ זה, דמהאי
טעמא הביא הלוחות ולא הניחם למעלה או
שברם למעלה, כי חשב שיש בניהם צדיקים,
רק כאשר בא הרגיש שאין כאן מלחמה וכו'
וא"כ ה' ראו לשבר תיכף הלוחות אלא שאין
לדון עפ"י אומדנא וכו' עד שראה וכו', עכ"ל
והרי שהיא סברא מוכרחת ממש רבע"ה שאם
נעשה בדור תשובה כזאת אי אפשר לעבור
עליה בשתיקה שלא לערוך עכ"פ מלחמה
במחנה, ומכש"כ בתעובה הרעה הזאת של
מדינה הציונית נגד השבועות החמורות
שהשביע אותנו הקב"ה, וגם מעבירה על הדת
ומשוישה מניות וכפירה בכל העולם כולו
ומערכת גאולתינו ופדות נפשינו, שבודאי צריך
ללחום נגד הרעיון הטמא הזה במסיו"נ עד
ישקיף וירא ה' משמים וירחם עלינו להוציאנו
מגלות המר והממהר הזה ויפקחו עיני ישראל
לראות האמת ולשוב את ש"ת ולתורתו
הקדושה.

(יואל משה הקדמה דף ע"ו)

אסור להשתתף עם הרשעים אפילו בתפלה

דעיקר החטא העגל ה' עפמי"ש הרמב"ן
הק' בפ' ויגוף ה' את העם על אשר עשו את
העגל וגו' וז"ל שלא היו מן המשתתפים לו
והזבחים לו אבל מן העושים אותו כלומר
מן הנקבלים על אהרן והמביאים לו הזהב
ובעבור שאמר שנענשו על מעשה העגל לא
על עבודתו וכו'. ועפ"י נראה דהנה אף מה
שאמרו אלה אלהיך ישראל ה' לש"ש כמו
שמפרשים כולם, אכן ה' ביניהם מי שאמרו
לשם ע"ז, ובעת כזאת שישנם אומרים אלה
אלהיך ישראל ח"ו לשם ע"ז אסור להשתתף
עמם לומר כלשונם אפילו לשם ה' הדרי ע"ז
נותנים להם חיזוק בראותם שאף אנשים
כשרים אומרים כלשונם ע"ז נופלים רבים
ברשתם מאחר שאין גדר חוצץ בין העובד ה'
לעובד ח"ו ע"ז, וע"כ אף שהאמת הוא כמ"ש
כולם שהעגל ה' לשם ה' אבל אם ה' ביניהם
שעשאוהו לע"ז צריכים לברוח ממנה כמטחוי
קשת ולא להשתתף עמם, שאם הולכים
ביחד עמם אפילו לשם שמים מ"מ נשתתף
ויש לו חלק באיסור ע"ז וכמ"ש הרמב"ן הק'
שעיקר הקצף ה' על אשר עשו את העגל
שהיו מסיתים בעשייתה לשם ע"ז ע"י שהלכו
יחד עם אלו שהיו מכוונים לע"ז.

(חדרת מרבי"ק בעל דמי יואל ז"ע דף שיג)

מילוי דאבות

וראית את אחרי ופני לא יראו אפשר לרמוז על זמן הגלות שאין זוכין לראיית פנים בבית המקדש, אבל כבר אמר הכתוב (דברים ד כט) ובקשתם משם את ה' אלקך

תדרשנו, דבכל צרתם לו צר (ישעיה סג ט) וכביכול עמו אני בצרה, והוא נמצא תמיד בתוך בני ישראל, אלא שהוא בבחינת הסתר בתוך הסתר, ואיתא בירושלמי (מנחות י ב) דאין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר הקדוש ברוך הוא ואנכי הסתר אסתיר פני, ואף בזמן שהוא הסתרה גדולה ומרה, גם כן השגחתו יתברך עלינו, בבחינת 'וראית את אחורי', דמורה על בחינת ההסתר כדאיטא בספרים הקדושים, וזה שהבטיח הבורא כל עולמים למשה רבינו ע"ה שיהיה וראית את אחורי, אף בזמן שיהיה לפני לא יראו, דאף בזמן שלא יזכו לראיית פנים בבית המקדש, ככל מקום יהיה השגחתו יתברך עלינו, ולא יטוש ה' את עמו, אלא שיהיה בבחינת 'וראית את אחורי', בבחינת הסתרה הסתר בתוך הסתר, והבורא כל עולמים יעזור לנו, שנוכח להגאולה שלימה, במדרה בימינו אמן.

ויאמר ה' אל משה פסל לך. בגמרא (סדרים ל"ח ע"א) דרשו דלא העשירי משה אלא מפסולתן של לוחות שנאמר פסל לך, פסולתן שלך ירא. י"ל הכונה כי הנה איש ירא ה' אשר חננו ה' בעושי ובנכסים יודע ומבין כי כל העושר אשר נתן לו אלקים עליו להשתמש בו למען הרבות כבוד

שמים ולחזק היהדות, לפורם לצדקה ולהעמיד מבצרי התורה, ולהציל נפשות ישראל משמד וכפירה רח"ל, ולכל עניני היהדות הצריכים חיזוק, כי זה חלקו ככל עמלו וצדקתו עומדת לעד, משא"כ הממון שהוא משתמש בו לצורך עצמו הנו רק ספל ופסולת אל הממון החשוב והיקר ההוא שפדו ונתן לצדקה, וי"ש לו השי"ת למשה פסל לך פסולתן שלך ירא, מה שתהא שיק שתקנתו לצורך עצמך ירא פסולת הממון, אבל עיקר החשיבות היא באתו ממון שתהא מפרישת לצרכי שמים.

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל. וכבר האריכו בספרים הקדושים בטעם הדבר שצוה השי"ת לתת מחצית השקל ולא שקל שלם. וי"ל הנהגה הובא בספ"ק רב טוב (פ' בלק) בשם הרבי ר' זושא ז"ל, כי מעולם לא ראה מלאך שנברא מעבירה של ישראל שיהיה שלם בכל איבריו, כי אם בלא ראש או בלא יד ורגל וכדומה, כי איש הישראלי אפילו בשעת מעשה העבירה כואב בלבו ונאטו, כאמרו רשעים מלאים חרטה, ובוהו נשברו איברי המלאך, עכ"ל. והנה בישמח משה (פ' וישלח) כתב כי החרטה ודורו תשובה מועיל מוצאה, ומתכפר בזה מחצית העבירה, עיי"ש. ולפי זה מצאנו טעם נכון על מה שצוה השי"ת לתת כופר נפש מחצית השקל ולא שקל שלם שהרי גם מעשה העבירה אינה בשלימות, כי מחצית העבירה כבר נתכפר ע"י החרטה והרהורי תשובה בשעת עשיית העבירה עצמה.

(כ"ק מח רביה"ק בעל ברך משה ז"ע)

גדר דבר

באותן הימים כשהתחילו לפחץ פרצות ככרם בית ישראל עמד כחלמש ציר ולחם מלחמות ד' ברמה כאשר הוא מורשה לו מבית אבותיו ובמיוחד כאשר קיבל מחותנו הק' מן בעל דברי יואל ז"ע, וסיפר הרה"ח ר' נחמן יאקאב שליט"א (בנת מעמד ההכרת לבנו הגה"צ חז"ן דקהלתנו שליט"א) שפעם אחד שמע אשר אצל יהודי אחד אשר היה לו מחלבה לחלב החליבו החלב בעצם יום השבת קודש, וכאשר הגיע השמועה לאזני אור עוז ובעצם יום השבת עלה לבית המדרש אשר בעל המחלבה התפלל שם ועלה על הבימה ומחה מחאה נמרצת על הפירצה הטוראה בחומת שבת קדשנו.

☆☆☆

ארי עלה מבבל

והיה אף והיה אלא לשון שמחה כאשר נצל מן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע מציא ההירגה ועלה לארה"ק בעירום וחוסר כל נעמד הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל לצדו של חותנו הק' ובראשית הימים התארח בבית חתנו.

תיכף אחר ביאת כ"ק מן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע יסד את ישיבתנו הקדושה יטב לב פניה"ק והעמיד את חתנו הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל בראש הישיבה, ועמד לצד חותנו הק' בהנהגת הישיבה ואמר שיעשרים מדי יום ביזמן לתלמידיו שמעי לקחו.

גם בהנהגת בית מן הק' ז"ע עמד הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל ואתו הרבנית הצדקנית מרת ח' רויזא ע"ה בראש כל דבר ולפעמים שלחם רבינו ז"ע לסדר כמה וכמה עינים בשליחותו וכשליחים נאמנים עשו את שלחותם בטאמנה.

☆☆☆

פעולותיו בארה"ב

בסוף שנת תש"ו יחזע עוב רביה"ק הדברי יואל ז"ע את ארה"ק והלך לארה"ב בתחילה בדרך לחזור לארה"ק אך אחרי הקמת המדינה נשאר שם, ותקופה קצרה אחרי זה הלך הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל לארה"ב שם נשתקע בתחילה בעיר וויליאמסבורג ולאח"כ בעיר וועסט סייד והקים שם בית מדרשו, שם בסמוך לדירתו היה גם מרכז קליטה לפלטים אשר באו לארה"ב גם שם נכנס הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל בעיני הקהילה והציל רבים מן הפלטים ורבים מן הפלטים נשארו יהודים בוסטון.

אף גם בעניני גשמייות עזר הרבה ליהודים פלטי הגולה אשר הגיש לשם שבורים ורצוצים בחוסר כל וסיפר הרה"ח ר' סענדר דייטש ע"ה שהוא הגיע לשם בתחילת ביאתו לארה"ב והגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל עזר לו להקים את בית הד פס שלו.

☆☆☆

חזרתו לארה"ק

יהי אף ויהי אלא לשון צער, בימים י"ד טבת תש"ד נפטרה הרבנית הצדקנית מרת ח' רויזא ע"ה בתו היחידה של

רביה"ק ה"ט ז"ע בהלוחית הסיפיו חזוהו תמורים אביה הק' מן ז"ע ובעלה הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל אשר ביכו את האבידה הגדולה.

אחרי פטירת הרבנית הצדקנית ע"ה חזר הגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל לארה"ק ופה בארה"ק נשא את הרבנית הצדקנית מרת בלומא מלכה ע"ה ואתה הקים את ביתה לשם ולתפארת.

☆☆☆

קריה נאמנה

תיכף אחרי ביאתו לארה"ק נכנס בעובי הקורה להקים קריה נאמנה ליהודים החרדים לדבר ד' ותורתו הק' אשר לא גזו בערים הגזולים כיושלים ובני ברק, במטרה קדושה כדי ששומרי תורה ומצוות לא יצטרכו לגור בכפרים ובעירות נדחים ברחבי ארה"ק אשר כמובן סכנה וחמת טמונה בה.

ואכן תקופה קצרה אחרי זה יסד את קריית "שמח משה" לשם ולתפארת, ומספרים מקורביו שבאותו עת היה הרבה יהודים אשר היו ממעריציו וכבר הסתדרו עם דירות בערים הגזולים, וכעת אחרי התיסדות הקריה רצו לעבור להקריה החדשה, אך הוא לא נתן להם ומענו בפיו, כי המטרה היחידה של הקריה הוא לרכז את היהודים הרוצים לגור בשכונה של שומרי תורה ומצוות.

בתחילת בניית הקריה היה התנאים שם קשה מנשוא ובימים הראשונים לא היה הדרכים מסודרים כראי כדי שהאויטאס יוכלו לנסוע שם, ופעם תחת אחד השיחים עם מקורביו שצידיהם לסדר את הדרכים, ענה ואמר כי אדובה אם יסודר הדרכים עלול לבוא ליד חילול שבת, ואכן אחר שסידרו את הדרכים והתחילו החילול שבת הפגינו הדיירים החדשים עד כדי הכאה ושוטרי הציונים היכו אותם מסת נמרצות על אשר לחמו בכל עז ותעצומות נגד חילול שבת ברישגלי.

☆☆☆

דאגתו על חזר העתיד

כמובן התחיל תיכף בהתחלת בניית הקריה לדאוג גם לעיני חונית להקים בית המדרש ומסודרת חינוך וכשנשאל ע"י מקורביו, האם להתחיל קודם עם בניית הבית מדרש או קודם

מסודרת חינוך ענה ואמר שראשית דבר יתחילו עם בניית המסודרת חינוך, כי ללא בית המדרש היהודים גם יתפללו ויסודרו איזה מקום לתפילה, אבל מסודרת חינוך באם לא יסודרו תיכף ומיד מקום מסודר, ישלחו ח"ו חלק מהתושבים למסודרת אשר אינם מתנהגים על פי דרכי אבותינו ורבותינו הק', ואכן תיכף ומיד יסד בית חינוך לבנים ע"ד המסורה לנו מזדור דור.

באותן הימים גם הקים בבני ברק בית חינוך לבנות אור החיים לאחינו הספרדים, וכשקנה את הבנין קראה על שמה של הרבנית הצדקנית מרת ח' רויזא ע"ה בתו של רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע וטעמו ונימוקו עמו שבימותיה על אדמות עשתה פעלים להציל בנות ישראל מרדת שחת ובשליחות אביה הק' נסעה למחות קליטה להציל ילדות ישראל, ובחכמתה הגדולה הצילה רבים מצרפני הציונים ימ"ש.

☆☆☆

והוא מחולל

בסוף שנת תשכ"ד התגלה אצלו המחלה הטוראה ל"ע ותיכף ומיד עבר אפערציע קשה על הראש, ואכן האפערציע הצליחה והוציאו את החיידיק ממנו, אבל כתוצאה מהאפערציע נשתתק על חלק גדול מנופו, והצריכו לעשות פיזאטריפיע. אבל באותן הימים לא היה מי שיעשה רק אשה אחת ובתחילה לא רצה שהאשה תבוא אליו לרפואתו ורק אחרי הפצחות מחובות הסכים כדי להציל את חייו, אבל עם כל הקשיים לא הרים את עינו הטוהרים אף פעם להסתכל בפניה, ואם כי בהיותו רחוקה מדת תורה, ביקשה פעם ממנו ואמרה לו למה לא חוצה הרב להסתכל בפני הלוא אני מצלת את חיך, אבל הוא באחד ומי ישיבנו לא רצה ביש"א לוותר.

אבל כעבור חצי שנה נתגלה אצלו המחלה שנית וכאשר החפא אמר שצריך לתתנו שנית לא רצה בתחילה וטעמו ונימוקו כי בפעם הראשונה הצריכו להוריד את פאות הראש ורק אחרי הפצחות מחובות הסכים.

בשנת תשכ"ה כאשר ביקר פה בארה"ק רביה"ק מן בעל דברי יואל ז"ע והגה"צ מסאסוב סעמיהאלי זצ"ל היה אז על מיטת חליו בא מן הק' ז"ע לבקו ושימה יחידו בכי מן הפגות בכיות נראות.

ממיטת חליו לא קם כבר ובימים י"א אדר תשכ"ו החזיר את נשמתו הטוהרה ליצוה ובוראו.

השאיך אחרי בני הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, וביניהם בנו הגה"צ דומ"ץ דקהלתנו שליט"א חכה קהילתינו הק' להחזיר עטרה ליושנה לעטר את הגה"צ הדומ"ץ שליט"א מזה בן ומוזה נצר חוטר גזע קודש רבותינו הק' עצי התמרים, לעמוד לימין עוז איתן אדומים כ"ק מן רבינו הגה"ק שליט"א בהנהגת הקהילה עד ביאת ינון במהרה בימינו, ומלכנו מן רבינו שליט"א בראשינו, אמן ואמן.

☆☆☆

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מערכות ישראל סבא

המערכה על טהרת החינוך בעיה"ק ירושלים תובב"א

גדולי ירושלים מונים ליהדות החרדית בתפוצות

כפי שתוארו לנו, אחת מפעולותיהם הגדולות של אנשי המייסאן בכדי לצוד נפשות ישראל ברשתם, היה שהקימו הרבה נפשות מישראל, אך גדולי ירושלים צאו במלחמה כבדה נגד בית החולים ואסרו בכל תוקף ליכנס לשם.

רבני ירושלים לא נסתפקו בזאת, ועשו הרבה פעולות שעסקני היהדות החרדית מאירופא ילחו עזרה רפואית להישוב בארץ ישראל, השר משה מאנטעפיארי, היה הראשון שנענה לבקשתם ושלה רופא עם צרכי רפואה לעיה"ק ירושלים.

השר משה מאנטעפיארי לעזרת רבני ירושלים

בר"ח אדר שנת תר"ג כתב השר משה מאנטעפיארי במכתבו לחכמי ירושלים, כדלהלן:

בעת ששמעתי שפנע בכס די מחבלים בכרם ה', ויהיה רבים נפלו ברשתם אשר פרשו ע"י הרמת יד בהקב"ה ובתורתו, נחרד לבי בקרבי ותול עיני דמעה על אובדן מולדתי, לא אהיה מנוחתי ביום ובליה עד אשר מציאתי את אשר חפשתי ה"ה האיש אשר התייצב לפניכם היום הרופא שמעון בן כ"ה נתן פרענקל מק"ק צעלץ אשר במדינת שלמיע, אותו שלח אלקים לפני שיעלה לציון עיר קדשינו ולרפאות את אחינו מחולאייהם, שמחו בני ירושלים אשר הוא ישלח את דיו וירפא לכל אשר יבוא לפניו ולא יאמרו עוד שבני ציון היקרים דורשים רפואתם מאלו אשר מלכדים נפשות ישראל בלשונם החלקלקות הרופא הנ"ל לקח אתו כל צרכי רפואה בכדי להושיע לאלו הנצרכים לזה וכן כסף הנחתי באמתחתו בכדי שיבוא לעזרתכם בכל עת, ובמשך ג' שנים הראשונות אשלם לו על עבודתו ממיטב כספי אשר חנני ה'... ע"כ.

פעולותיו של הקונסול מין

ואכן הצליח ה' דרכם, ואותו בית החולים בראשות ד"ר פרענקל הציל הרבה נפשות מישראל שלא יצטרכו להיכנס לבית החולים של כת המייסאן.

אולם עד שלא נשקטה צרה הזאת קפץ רוגזו של צרה חדשה, וכת המייסאן התחילו בפעולה חדשה, והוא כאילו הם רוצים

לבוא לעזרת הישוב היהודי מתוך רחמנות ואהבה שיש להנצרים כלפי היהודים.

בראש פעולה הזאת עמד הקונסול השני של ענגלאד מירושלים "דזשעמס פיין" ואשתו שגם היא היתה מכת המייסאנער, בהיותה בתו של המייסאנער הידוע "מאקס קאול" מחבר הספר הידוע לשמצה המלאה דברי שגאה וגידוף נגד ה' ותורתו הק' "נתיבות עולם".

כל דבריו של הקונסול פיין היה במסוה, ולדוגמא היה תמיד מדבר מביאת המשיח

ואהבתו לעם היהודי, וכאילו שבכל לבו רוצה לבוא לעזרת היהודים השבים לארץ ישראל. גם אשתו של "פיין" היתה באה בדברי אהבה כלפי היהודים כדרכו של בעלה.

בניית שכונות ע"י המייסאנערן

בעת ההיא פרצה המלחמה בין טערקיי ורוסיא, והכספים שהיו שולחים מרוסיא לעזרת אנשי ירושלים הופסקה אז, העניות שגם בלא זה היתה גדולה מאד, התחיל להתפשט באופן נורא, ואז הופיע פיין ואשתו בהצעתם לבוא לעזרת בני ירושלים.

הם התחילו בהכשרת שטחים למגורים למען אנשי העיר, בתחילה העסיקו כחמישים אנשים בכדי להכשיר את הכפר "טאלביע", וכן שלחו כמה אנשים ל"ערטאס" אשר סמוך לבית לחם, שם היה בנמצא אחד מן המשומדים בשם "משולם" אשר אנשי המייסאן באו לעזרתו והוא

וחבורתו נתקבלו שם לעבודה אצל כת המייסאן.

מכיון שנתרבו הדורשים להעבודה קנו אנשי המייסאן עוד שטחים ובעיניהם השכונה הנקראת כהיום "כרם אברהם" (המלא גם רח' זונה, אשר בה שונת בית מדרשו "ברך משה") ושכנם האנשים אשר נתקבלו לעבודה נמנה למאות.

הקונסול מין נשלח בחזרה ללאנדאן

רבני ירושלים כאשר ראו את פעולות המייסאן הטמונה בתוך

קנה השטח של "הר טוב" ובאותו פרק נהרג הקדוש רבי מאיר אפטער, כפי שיוספור להלן.

נוסח המצבה התמיחה

בשנת תר"צ לקחו החברא קדישא אחד בשם ר' זעליג בריסק בכדי לשמר ולשפץ את המצבות בהר הזיתים ולנקותם מפעם לפעם. באחד מימי החנוכה בשנת תרצ"ג, באמצע עבודתו מצא רבי זעליג מצבה אחת בחלקת הנביאים, ובה חרות: "פ"נ שמש כולל וורשא

הקדוש מ"ה מאיר ב"ד גדליה מאפט שנהרג עקה"ש ביום כ"א תמוז תרמ"ג".

הדבר עורר פליאה עצומה בעיני רבי זעליג מכיון שלא היה ידוע על שום הריגת ושמידות בשנת תרמ"ג, רבי זעליג התחיל לחקור ולדרוש עד שראשי החברא קדישא שלחו אותו להג"צ ר' בן ציון שפירא

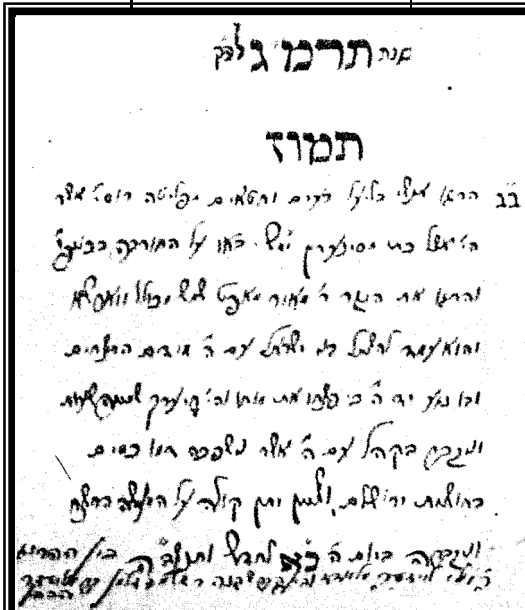
וכן הג"ח רבי צבי מיכל זצ"ל מ"ח"ס "צ"ץ הקדוש" המכונה "ר"ן בן

ציון ר' הערש מיכל"ס" ויספר לו מה ששמע מפי אביו זצ"ל אודות הק' רבי מאיר אפטער זצ"ל, ומעשה שהיה כך היה:

תעלולי המייסאנער פרינדלענדער

בשנת תר"מ עלה משומד המכונה "מאקס פרינדלענדער" שכבר ברוסיא פעל הרבה להרבות שמד בבני ישראל, ולא עלתה בידו, ועלה לאר"י וקנה "קאלאניע" "הר טוב" אשר בדרך לירושלים, ושם רצה לעשות ישוב יהודי בדעתו שעי"ז יעשה עבודתו בהשקט, ובשנה ההיא עלו מרוסיא הרבה יהודים אשר רובם היו עמי הארץ, והוא לקחם לעבודת השדה, וכך החל להפיץ ביניהם ספרי שמד ולהטיף להם דברי הסתה.

גם יהודי רבי מאיר אפטער שהכיר את פרינדלענדער ופעולותיו עוד מחו"ל, עלה במסירתו נפש לארץ ישראל במיוחד כדי להזהיר את בני ישראל שלא יתחברו עם אותו

זכרון הדברים אודות המצבה של הקדוש רבי מאיר מאפטא הנמצא בכפר חברא קדישא הכללית בירושלים

שנת תרמ"ג לפ"ק, תמוז, ב"ב הרוגו אשתי בלעל רענים וחסאים מפלטה רסי אשר הי' אצל כת מסעיקין ימ"ש באו על החבורה... והרגו את הקר' ר' מאיר מאפט שמש מסולל וואראש והוא עמד להצל בית ישראל עם ה' מרדם הרוצח וכו' ועו די ה' כי פצחו את מוחו וזהו חי ערך שמונה ששת ונקבר בקהל עם ה' אשר נשפך דמו כמים בחוצות ירושלים, וציון יתן קולה על המעשה הרצח, ונקבר ביום ה' כ"א לחודש ותנצב"ה בין והרגו ר'... לופיער מלאח ובין קבר שקער ר' שלמה זלמן בר' אלעזר הכהן.

משומד, ר' מאיר השאיר בחו"ל את כל עסקיו ומשפחתו, ובעיה"ק ירושלים נהיה להשמש כדולל וואראש.

ר' מאיר הופיע לפני הרבנים ובראשם לפני הגה"ק רבי שמואל סאלאנט ועורר אותם לצאת למלחמת חרמה נגד פרינדלענדער, כאשר נוכחו הרבנים בצדקת דבריו, חידשו את איסור רבני ירושלים שלא להתחבר עם כת המייסאן ובמיוחד עם פרינדלענדער וכת דיליה, בכתב האיסור מזהירים הרבנים שכל מי שיהיה לו שייכות עם הנ"ל לא יביאו את בניהם בביתו של אברהם אבינו ולא יקברו אתו בביה"ח של ישראל.

כלום פצעו את מוחו בעבוד כבוד שמך

ביום מן הימים מת ילד אחד מכת המייסאנערן, והח"ק סירבו להביאו לקבר ישראל, הרוסים נשבעו להינקם ביהודים, ובאותו עת קמה בהלה גם בין הפליטים על שאסרו להם העבודה, ובין הפליטים היו הרבה ביינונים, הסכסם ביניהם שיתאספו וילכו ומקלות וגזי עץ בידיהם אל הגה"ק רבי שמואל סאלאנט להכות אותו ולהרגו, יום אחד באו כולם בבת אחת ועלו לחורבת רבי יהודה החסיד לילך אל ר"ש סאלאנט, אנשי החוב היהודי שראו את הכנופיא הזאת, עלו כולם להחורבה ולא נשאר איש ברחוב שלא בא עם מקל בידו או עץ, ולא הניחו את הפליטים בשום אופן לעלות לבית ר"ש סאלאנט, בני ירושלים לקחו את רבם ר"ש סאלאנט והחביאו אותו במקום סתר, והם יצאו בהמוניהם להינקם באויביהם ולהגן על כבוד רבם, דבר זה גרם למלחמה כבדה בין שתי תמונות, ואז קבלו הפליטים מכות מההמון הרב.

בין הבאים להגן על רבי שמואל סאלאנט היה רבי מאיר אפטער הנ"ל, הוא היה בעל כח והכה הרבה פליטים ועצר בעדם שלא יעלו לבית ר"ש סאלאנט, בחצר למטה במקום הקרב עמד כד חרס על מיס ריק, ופליט אחד הרים את הכד והכה בראשו של רבי מאיר, נשבר הכד על ראשו ומוחו נפצע, נפל לארץ מתבוסס בדמו ומת, באותו יום הוכרו מטעם רבני הספרדים והאשכנזים על "ביטול מלאכה" וכל אנשי העיר באו לחלוק כבוד האחרון להקדוש רבי מאיר אשר כל קודש להילחם נגד כת המייסאן.

המשך יבוא אי"ה

יסודי התורה

מה יעשה מי שנסתפק אם בירך

דף ל"ה. בגמ' אלו הן שמות שאין נמחקין כגון קל אלוקין וגו' אבל הגדול הגבור והנורא וגו' הרי אלו נמחקין.

הש"ך ביו"ד (סי' קע"ט ס"ק י"א) כתב דמותר למחוק שם שנכתב בלשון חול כגון "גאט" בלשון אשכנז עי"ש, והשואל בשו"ת ר' עקיבא אייגער רצה לחדש לדינא מכח הש"ך הנ"ל דמי שנסתפק אם בירך או לא דקי"ל בשו"ע (סי' ר"ט) דאינו מברך לא בתחילה ולא בסוף חוץ מברכת המזון שהוא מה"ת, דמ"מ גם בשאר ברכות יחזור ויברך בלשון לע"ז דאין בו חשש ברכה לבטלה ואינו עובר משום לא תשא, וקי"ל דהברכות נאמרות בכל לשון, והגאון ר' עקיבא איגר דחהו דאין דבריו מכוונים להלכה כלל, דבאמת גם בלשון לע"ז עובר בלא תשא, דהא הרמב"ם כתב וז"ל אחד הנשבע או שהשיבע בשם המיוחד או באחד מן הכינויים כגון שנשבע בשמו חנון וכו' וכיוצא בהם בכל לשון הרי זה שבועה גמורה עי"ש, ומבואר דכך הדין בכל השבועות הן שבועת ביטוי שאזהרתי מולא תשבעו בשמי לשקר והן שבועת שוא דאזהרתי מולא תשא, ומ"מ אין מזה סתירה לדברי הש"ך הנ"ל דאף דהוי שבועה בשם מ"מ מותר למחוק, די"ל דשם בלשון לע"ז הוי כמו כינויים דמותר למחוקו חוץ מאותן שבעה המפורשות בסוגיין, ומ"מ הנשבע בהן הוי שבועה בשם, וכיוצא בזה כתבו הריטב"א והר"ן דמלך ומלכים האמור בדניאל וכן שלמה האמור בשיר השירים דאמרינן דהוי קודש, היינו לענין זה דהנשבע בהם הוי נשבע בשם, אבל מ"מ מותר למחוקו, ואף דהש"ס מדמי מחיקה לשבועה כדאמרינן למימרא דחנן ורחום שמות ניהו וכו', צ"ל דמ"מ לפי מה דמשיני דנשבע במי שהוא רחום, זה בעצמו בכל הכינויים ובשם בלשון לע"ז דאך דהשם בלע"ז אינו שם בעצמו, מ"מ הכוונה למי שקוראים אותו כן בלשון לע"ז.

ולפ"ז ה"ה אם מברך בלשון לע"ז עובר בלא תעשה, דברכה שאינה צריכה להרמב"ם נפקא לן מאזהרה דלא תשא והוי כמו נשבע לשוא דאסור אך בלשון לע"ז דמברך למי ששמו כן בלשון לע"ז.

ורביה"ק בשו"ת דברי יואל (סי' א') כתב דאם יש לו ספק בברכה, יברך בהרהור, דאף דר"א (הביאם בזכור לאברהם, אות ההוה) דגם המהורהר ברכה לבטלה עובר משום ל"ת דהרהור כדיבור, אמנם יש פוסקים דאינו עובר משום ל"ת.

ובגן המלך כתב הטעם דל"ת עיקרו לשבועה כתיב לבטא בשפתיים, ועכ"פ הוי ספק, ועי"כ אם נסתפק לו אם בירך הוי ספק ספיקא ושפיר מברך בהרהור, דכמכה מקומות מציינו בשו"ע דבספק ספיקא מותר לברך.

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (ג) קניית והכנת מאכלי שבת

זמן קניית המאכלים ביום ו' ישכים בבוקר ביום הששי להכין צרכי שבת, דכתיב והיה ביום השישי והכינו, משמע בבוקר דומיא דהבאה, דכתיב והכינו את אשר יביאו, והבאה היתה בבוקר לאלתר. (טור סי' ר"ט)

בימים הקצרים
ומסתברא דבימים הקצרים כל מה שיכול להקדים ההכנה ביום ה' עדיף. (משנה בורה סי' ר"ג סק"ב)

כל המוסיף מוסיפין לו
כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה, חוץ מהוצאת שבת והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו. (ביצה טו)

לכבוד שבת קודש
ויאמר על כל דבר שקונה זהו לכבוד שבת, (מן אברהם סי' ר"ג סק"א)

שעל ידי הדיבור יחול קדושת שבת על אותו דבר, כי הדיבור באדם לא דבר רק הוא. (מחצית השקל)

קניית והכנת הדגים

שיתעסק בדגים בגופו

רב ספרא מחרץ רישא, רבא מלח שיבוטא, רב הונא מדליק שרגא, רב פפא גדיל פתילתא, רב חסדא פרים סילקא. (שבת ק"ט)

פעם כשהיה רבינו הרה"ק ר' דוד מקשאנוב זי"ע בראדושיץ, הגיע לשם בפעם הראשונה הצדיק מראדומסק בעל תפארת שלמה, ויצאו שניהם ערעב שבת לקנות דגים לכבוד שבת קודש. (דרכי דוד, קשאנוב)

גם היה מנהג רבנו הק' מצאנו זי"ע למלוח בעצמו הדגים לכבוד שבת קודש. (דרכי חיים)

עסק הדגים בטלית ותפילין

הבוקר אור השכים רבנו החקל יצחק מספינקא זי"ע, להכין עצמו לקראת שבת מלכתא, עוד קודם התפלה הביאו לפניו סעם כמה דגים בתוכו, ורבו בעצמו בירך איהו מהם לקנות לכבוד שבת, והיו רואין אצלו עבודה מיוחדת בענין בירור הדגים, ומה מאוד גדלה שמחתו כשהביאו לפניו דגים גדולים לכבוד יום השבת קודש, ובאם איתך שהתאחרו להביא הדגים קודם שנכנס להביהמ"ד להתפלל, בירר הדגים בבית המדרש, ואף אם כבר היה מעוטר בטלית ותפילין, לא נמנע מלברך הדגים אם עדיין לא התחיל פסוקי זמורה, ואחר כך נטלו המשמשים הדגים מלפניו, ובעוד שרבינו בתפלה הביאו את הדגים לבית התבשיל שמה ניקו את הדגים. (שבתון, ספינקא)

מורינו ורבינו מו"ה יעקב יצחק מלובלין, היה מולח הדגים בעצמו בבוקר אחר התפלה בטלית ותפילין, ביחודים גדולים, כפי אשר ראינו בעינינו ושמענו מפה קדוש, ואני העניי בימי חרפי הייתי בעצמי עושה כל מלאכת הדגים המליחה והתיקון והבישול היפה בכל מיני מטעמים, וכעת כוחי חלש מאד, ואין ביכולתי אלא להכין הנרות של שמן. (שלחן הסוד, קאמארנא)

ישיבה קטנה יטב לב דרבי מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעיה"ק ירושלים תובב"א

ישאו ברכה מאת ה'

בברכת התורה, נבון בזאת השורה, ברכת תודה וברכה, ברביה והמשנה, קדם הני אברכים חשובים, ברורים ואהובים, ה"ה

הר"ד יואל קליין הי"ד

הר"ד גבריאל ח.צ. פעלבערבוים הי"ד

הר"ד צבי אריה ראזנבערג הי"ד

הר"ד יעקב בן ציון ווייס הי"ד

הר"ד יואל יאקאב הי"ד

הר"ד אליעזר דוב ענגל הי"ד

אשר הגדילו לעשת מעט ובטב לבם ערכו ברוב פאר והדר

מעמד "הרמת קרן התורה"

סיים מסכת סוכה וחלוקת תעודות לתלמידי ישיבתנו הק'

ישלם ה' שטרם מן השמים, וזכות התורה יגן עליהם כפלי כפליים, להתברך בכל מייל דמיטב, אמן סלה.

החותמים ביקרא דאורייתא
הנהלת הישיבה

מוסדות יטב לב דרבי מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעיה"ק ירושלים תובב"א

בא ברוך ה'

בשם קהל אנשי שלומינו, מקדמים את פני ידידנו, הרבני הנגיד המהולל בתשבות, איש תבונות, אדם תבונות, טרע בצדקת פורחיו בכל עת ועשה, שמו משבחים ומפארים בכל פינה, בתוך אמוני עדת מי מנה, בונה עולמות של תורה, ומרביב גבול קדושת סבר פנים ואורה, מסור בלב ונפש לכל מוסדותינו הק' די בכל אתר ואתר בפלנים, ומגדולי המכין דאורייתא בתוכים מוסדותינו המתנוסס לתפארה פעיה"ק ירושלים.

ה"ה הרה"ח הרבני הנגיד המפואר

מוה"ר אהרן משה שלאגער שליט"א

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

הוא דאבר אשר עמד באשמועס: האשר שלוחו ומסודותו יאנו מהכא לחאם לזפק על זמתי מיציעי חום וזלה לא שבת לטובת מוסדותינו הק'

לרגל באו אהרן לשבות בשב"ק זו באתרא קדישא מירון

זכות מעשי חסדי וצדקתי, יגן בעדו ובני ביתו, להתברך בברכת שלומים, מגבתי מרומים, אורך ימים וששת חיים בנעמיים, וזכה לראת בנים ובני בנים, מציינים בתורה וברית שמים, בשכר החוקת עניים אבונים, טוב וחסד כל הימים, עדי נזכה לביאת משיח הולך תמים, בבנין ציון ירושלים.

הבד המקדמים פניו בתודה: הנהלת המוסדות

ברוך אתה כבואך

בכבוד והערצה נקדם בברכה, בשיר ושבחה, את כבוד האי גברא יקירא, עוסק בגמילות חסדים תדירא, משיב נפש לכל נשברי לב אשר אליו פונה, עומד לימינו בכל עת ועונה, מסור בלונ' לטובת קהילתנו, ובפרט הגדול עשות להביא אור בבתי אנשי שלומינו, לקראת חג הפסח הבא עלינו, ה"ה

ידידנו עוז הרה"ח המפואר

מוה"ר אהרן משה שלאגער הי"ד

לחל בואו אהרן לשבות בשב"ק זו באתרא קדישא מירון

ובהאי שעתא נפרסם פעילי חסדים אשר עשה למען מפעליו הקדוש

ועשה ביתו בית וועד לחכמים לערוך המסיבה לטובתינו

עפי" בקשת איתן אדונינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יזא בואו לברכה, וזיכה לכל טוב בהמשכה, וזאת החזקת עניי ירושלים, יעמוד לו בכפליים, וראתנו יושלים כי למי חיינו, עדי נזכה לביאת גאולתנו.

הכ"ד החותמים בברכת תודה וברכה
הנהלת המפעל